

народжує цензурування. Приклад такого лідера може породжувати нових, йому подібних, що може впливати на поширення негативного стилю керівництва.

Останній приклад є найбільш оптимістичним та бажаним для кожної групи людей. Такий лідер виявляє співчуття, розуміння та здатність враховувати потреби інших. Але важливо розуміти, що жоден лідер не може вирішити всі проблеми та задовольнити всі потреби. Коли лідер демонструє здатність слухати, враховувати думки та потреби інших, піклується про інтереси людей, то це сприяє створенню сприятливого середовища як для розвитку самого суспільства, так і для будь-якої підпорядкованої такому лідеру сфери діяльності. Лідерські відмінні якості підсилюють взаємодовіру та допомагають досягати спільних цілей.

Підводячи висновок, хотіла б додати, що лідерство може виявлятися в різних стилях, від авторитарного до демократичного, залежно від конкретного контексту та завдань. Важливо, щоб лідер вирішував завдання, поставлені перед ним, та працював на користь команди чи спільноти, досягаючи спільних цілей і розвитку, не нехтував людьми, які йому довіряють, та вбачав свій обов'язок у забезпеченні справедливого керівництва.

КОНОВАЛ Артем Миколайович

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
НТУ «ХП» (Україна, м. Харків);

СЕРЕДА Наталія Вікторівна

доцент кафедри ППУСС ім. акад. І.А. Зязюна, НТУ «ХП»,
к.мист., доц. (Україна, м. Харків)

Формування правових знань студентської молоді як частина комплексної підготовки майбутніх лідерів

Формування правосвідомості молоді – вимога часу, одна із суттєвих передумов вирішення завдань, що стоять перед нашою державою. Як частина загальної культури людства, що втілює основи цивілізованої, гуманістичної організації життя суспільства, право покликане сприяти його розвиткові в цілому, а також формувати головні підвалини поведінки людей, виховувати переконання щодо справедливості й необхідності морально-правових настанов, неприпустимості їх порушень, соціально-правову активність. Адже саме в юнацькому віці закладаються основи свідомості людини, фундамент подальшого формування особистості. Тож важливо у період розвитку пізнавальних інтересів дати достатні правові знання, сформувати стійкі принципи поведінки, закласти основу мотиваційної сфери особистості, тобто зробити набуття правових знань частиною лідерської підготовки молоді.

Формуючи правові знання, слід приділяти особливу увагу принципам права, які мають найбільший вплив на формування правосвідомості студентської молоді. Для цього потрібна така організація навчального процесу у закладі вищої освіти, за якого навчальний матеріал групується навколо

центральної правових ідей, що являють собою своєрідні критерії оцінок права і, таким чином, сприяють формуванню цілісного, ціннісного уявлення про право. Ось чому необхідно виявити й обґрунтувати найраціональніші шляхи формування правових знань від теми до теми, від заняття до заняття, розробити чітку методіку, виділивши найважливіші структурні елементи цього процесу.

Поведінка людини визначається знаннями, що сформувалися в ній, навичками, почуттями, звичками, відносинами, переконаннями, установками. Щоб правильно сформована правова свідомість регулювала поведінку людини, необхідно глибоке сприйняття, осмислення правових знань, уявлень, оцінок, вимог, особистісного ставлення, а потім і перетворення їх у стійкі переконання, у міцні навички і звичку постійної, свідомої і добровільної правомірної поведінки. Причому право як зовнішній соціальний регулятор поведінки людей, переломлюючись у внутрішньому світі, у психіці конкретної людини, у правосвідомості, перетворюється потім у внутрішній регулятор поведінки. Міцний сплав точних правових знань, правильно сформованого поважного відношення до закону, особистого переконання в необхідності його дотримання, стійких навичок і звичок правомірної поведінки виробляє активну життєву позицію особистості.

Формування у студентів усвідомленого сприйняття принципів права – провідних початків, які є межею узагальнення правових знань, повинно вестися протягом усіх років правовиховного навчання. Це створює оптимальні можливості для системності, логічної послідовності й організації навчально-виховного процесу, для розуміння молодими людьми основного призначення права, виховання в них значної гами почуттів законності, справедливості, відповідальності, відповідних ціннісних орієнтацій, установок – стійкої основи правомірної поведінки. У своїй єдності провідні ідеї – принципи права – мають методологічне значення для виховання особистості, утворюють її своєрідне соціально-психологічне спрямування.

На нашу думку, найбільш ефективними у формуванні правових знань студентів є інтерактивні методи, за допомогою яких моделюються реальні життєві ситуації, пропонуються проблеми для спільного вирішення, застосовуються ігрові форми. Тому вони найбільш сприяють формуванню у студентів правових знань і компетенцій, виробленню власних цінностей, створюють атмосферу співробітництва, творчої взаємодії в навчанні.

Серед основних інтерактивних методів та технологій, які ми пропонуємо використовувати викладачам правничих дисциплін для формування правових знань студентів – майбутніх лідерів, назвемо наступні: «Робота в малих групах», «Робота в парах», «Мозковий штурм», «Займи позицію», Метод «ПРЕС», «Навчаючи – вчуся», «Мікрофон», «Розігрування правової ситуації по ролях», «Аналіз правової ситуації», «Дискусія», «Ток-шоу», «Коло ідей», «Імітація спрощеного «судового слухання» («суд від свого імені»)), «Попереднє розслідування» та «імітація судового слухання», запрошення на заняття профільних фахівців-консультантів, «Медіація», «Переговори», ділові ігри (наприклад, гра за темою «Тактика допиту підозрюваного») та багато інших [1].

Інтерактивні методи з переважно груповими формами роботи мають низку переваг:

– за той самий проміжок часу обсяг виконаної роботи набагато більший;

- висока результативність у засвоєнні знань і формуванні компетенцій;
- формується вміння співпрацювати;
- формуються мотиви навчання, розвиваються гуманні стосунки між студентами;
- розвивається навчальна діяльність (планування, рефлексія, контроль, самоконтроль).

Без сумніву, необхідно переглядати програми і методику правової освіти студентської молоді з урахуванням інтересів цієї соціально-демографічної групи, адже побудова дійсно демократичної, правової держави, проголошеної Конституцією України, обумовлює суттєве підвищення правосвідомості громадян, їх правової культури, неухильне дотримання ними вимог законодавства, послідовну реалізацію прав і свобод людини й громадянина.

Список використаної літератури

1. Правосвідомість і правова культура як базові чинники державотворчого процесу в Україні : монографія ; Л. М. Герасіна, О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань та ін. Харків : Право, 2009. 352 с.

НОСАЧ Катерина Володимирівна

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
НТУ «ХП» (Україна, м. Харків)

Лідерство як соціальний феномен

Значення лідерства в розвитку суспільства незалежно від часу та історичних подій важко переоцінити. Жодна організація, соціальна структура чи суспільство в цілому не можуть без нього ефективно функціонувати. Гідні лідери, які можуть задавати правильний напрям, забезпечувати колективну діяльність, спонукати людей до праці, завжди необхідні у всіх галузях та сферах життя.

У сучасній науці лідерство характеризується неоднозначно. Воно має низку інтерпретацій. Однак, незважаючи на різноманіття трактувань, доцільно виокремити два основні підходи до розуміння цього поняття.

По-перше, під лідерством розуміють процес впливу на людей з позиції займаної посади (формальне лідерство). По-друге, процес впливу на людей за допомогою своїх здібностей, вміння чи інших ресурсів (неформальне лідерство).

Зазвичай такі поняття, як «керівник» та «керівництво» часто ототожнюють з поняттями «лідер» та «лідерство». Але це є не завжди доречним, бо згадані слова мають різне смислове значення. Можна бути керівником, але при цьому не бути лідером.

Г. Мінцберг дав визначення керівництву як комплексу всіх управлінських дій по залученню до роботи підлеглих. Керівництво можна також охарактеризувати як соціальний вплив керівника, тобто як безпосередній або опосередкований вплив на поведінку та положення підлеглих. У свою чергу, лідерство можна визначити як здатність впливати на інших заради досягнення